

ВИЗНАЧАЛЬНІ КОМПОНЕНТИ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ У ВІДМІНКОВІЙ ГРАМАТИЦІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)

У статті встановлюється роль категорій дієслова й імені у формуванні структури сучасного українського й англійського речень з позицій відмінкової граматики, зокрема у формуванні та вияві категорії об'єкта з урахуванням залежності цієї категорії від мовної інтерпретації і впливу мисленнєвих операцій виділення і включення, а також визначається роль семантико-синтаксичних обмежень, що накладаються на компоненти базової структури речень обох мов глибинними відмінками.

Ключові слова: глибинний відмінок, граматична категорія, дієслово, іменник, об'єкт, пропозиція.

В статье устанавливается роль категорий глагола и имени в формировании структуры современного украинского и английского предложений с позиций падежной грамматики, в частности в формировании и проявлении категории объекта с учетом зависимости этой категории от языковой интерпретации и влияния речевых операций выделения и включения, а также определяется роль семантико-синтаксических ограничений, накладываемых на компоненты базовой структуры предложений двух языков глубинными падежами.

Ключевые слова: глубинный падеж, грамматическая категория, глагол, имя существительное, объект, пропозиция.

In the paper the role of categories of verb and noun in the structure formation of present-day Ukrainian and English sentences in the opinion of the case grammar has been investigated, in particular their value in the formation and manifestation of the Object category with taking into account its dependence on language interpretation and on influence of speech acts of apportionment and inclusion. Also, the role of semantic and syntactic limitations which are applied to components of deep structure in Ukrainian and English languages with deep cases, has been defined.

Key words: deep case, grammatical category, verb, noun, object, proposition.

Останнім часом набуває актуальності проблема кореляції компонентів глибинної структури речення із відповідним набором формально-поверхневих відмінків, а також виявлення тенденцій реалізації елементів глибинної організації на поверхневому рівні речення в сучасних українській та англійській мовах. Розв'язання проблеми взаємозв'язків та взаємовідношення глибинно-семантичного і формально-поверхневого рівнів в обох мовах неможливе без попереднього з'ясування особливостей реалізації відповідних компонентів окремо в кожній з мов з урахуванням основних принципів зіставного аналізу вказаних явищ у цих мовах. Проте обсяг статті не дозволяє належним чином розкрити основні закономірності реалізації на поверхневому рівні відповідних компонентів в обох мовах водночас, тому мета статті обмежена простеженням специфіки репрезентації об'єктних відмінків на глибинному і поверхневому рівнях в

англійській та українській мовах.

Відмінкова граматики, як і сучасна лінгвістика загалом, виходить з визнання системного характеру структури мови, розглядаючи її як «систему систем», оскільки, за визначенням А. Мейє, мова утворює систему, де «все взаємопов'язано і підпорядковане плану дивовижної чіткості» (цит. за [5, с. 177]). Внаслідок цього, домінуючу роль у формуванні структури речення будь-якої мови світу на глибинному рівні й на рівні його формально-граматичної реалізації відіграють граматичні категорії дієслова (як інваріантного виразника предаката) й імені (іменника, рідше – займенника) (типового репрезентанта об'єкта) [6, с. 1]. Як зазначає А. П. Загнітко, досягнення сучасної граматичної науки, пов'язані із загальним інтересом до семантико-змістового плану різних мовних одиниць, привели до переосмислення взаємозв'язку й взаємовпливу семантичного й

формально-граматичного змісту в структурі категорій й переконали в тому, що опис специфіки граматичних значень неможливий без послідовного структурного, функціонального й семантичного аналізу категорійних форм [6, с. 1]. При цьому граматична категорія постає як сукупність граматичних значень, репрезентованих певними формальними засобами, зокрема іменнику властиві категорії відмінка, роду, числа, займеннику – категорія відмінка й числа, деяким з них – і категорія роду, а дієслову – категорії виду, часу, стану, способу, особи і числа, причому остання залежить від категорії числа того слова, з яким дієслово координується [2, с. 134; 13, с. 311]. Тому необхідно розглянути співвідношення формально-граматичного й семантичного змісту в межах цих категорій. Актуальність цього питання зумовлена також їхньою безпосередньою участю у формуванні і вияві об'єкта в структурі речення.

Незаперечною є залежність об'єктної семантики від мовної інтерпретації. Поняття об'єкта і предиката як семантичні одиниці виділювані у свідомості людини не тільки внаслідок відображення позамовної дійсності (дії та об'єктів цих дій), але є результатом регулярного дискретного вираження цих понять у мовних синтаксичних структурах [16; 21]. Лише завдяки організованим мовним структурам зі зв'язком і послідовним членуванням типу «предикат – об'єкт» (на семантичному рівні), «присудок – додаток» (на формально-граматичному) впорядковуються семантичні одиниці, що формують семантичний об'єкт [23, с. 348]. Взаємозалежність дієслова-предиката й іменника-об'єкта виявляється у тому, що за конкретного предиката можливий конкретний об'єкт або частково узагальнений: *Постав цю склянку; Постав будь-яку склянку* (пор. з функціонуванням артикля *the* у таких випадках), а за предикатів, напр., зі значенням позачасовості, можливим є об'єкт з належним рівнем узагальнення: *Читаю – і нічого в мене не входить, точніше, входить, поки читаю, а закрила книжку – і все зникло*, де допускається тільки тлумачення «якусь, будь-яку книгу», а не «цю книгу» [3, с. 39].

Загалом у лінгвістиці об'єкт визначається як живий або неживий предмет, на який спрямовано дію або стан [4, с. 118–119], залежна від предиката неактивна субстанція, на яку спрямована предикативна ознака [3, с. 41], предмет чи особа, що зазнають впливу, видозмін тощо від предиката, учасник ситуації [9, с. 106, 142, 219], функціональний семантичний елемент, що є корелятом суб'єкта [15, с. 50], істота або неістота, що є носієм стану або є результатом впливу предиката [26, с. 83] тощо. Тому об'єктність кваліфікується як система граматичних і лексичних засобів певної мови, орієнтованих на вираження тих чи інших варіантів семантики об'єкта, вияв яких зумовлений взаємодією лексичних значень словоформ, що виконують функції об'єкта (насамперед, іменник) і предиката (дієслово).

У центрі функціонально-семантичного поля (ФСП) об'єктності, що становить ФСП моноцентричного (сильно центрованого) типу, перебувають мовні засоби, найбільш спеціалізовані для вияву семантики об'єкта і найрегулярніші щодо функціонування. Так, інваріантним виявом семантичного об'єкта у

формально-граматичній позиції прямого додатка є форми знахідного відмінка без прийменника, а також родового із заперечною часткою НЕ в українській мові та безприйменникові форми *the Common Case* іменника / *the Objective Case* займенника в англійській. На ближчій периферії знаходяться форми інших непрямих відмінків (з прийменником / без прийменника) й інфінітив в українській мові та прийменникові варіанти *the Common Case* і *the Objective Case* в англійському реченні. Власне, периферію (дальню периферію) формують синтаксичні конструкції різного типу і синтаксичні комплекси, що допускають значне нашарування додаткових семантичних відтінків (напр., інструментальності, локативності тощо) в обох мовах. Останнє зумовлено співіснуванням 3 магістральних підходів до тлумачення об'єкта: 1) об'єкт як будь-який аргумент, що не є суб'єктом; 2) об'єкт як єдиний аргумент, пацієнс; 3) об'єкт як поєднання пацієнса і якогось іншого аргумента, напр., адресата [7, с. 19; 10, с. 3; 22, с. 75]. Тому цілком логічним і науково коректним є твердження, що в певній мові (українській, англійській) об'єкт слід витлумачувати як такий, що є узагальненням кількох семантичних ролей, критерієм чого постає можливість спеціального синтаксичного оформлення різнорольових аргументів у цих мовах на основі взаємодії категорій дієслова й імені.

У теорії відмінкової граматики категорії дієслова та імені постають взаємопов'язаними й взаємовизначуваними. Категорія дієслова являє собою співвіднесеність своєї семантики з істотою чи річчю у вигляді іменної групи в структурі українського й англійського речень. Варто погодитися з Г. Гійомом у тому, що за абстрагування від особливої природи дієслова останнє в багатьох мовах може бути зведене до простого співвідношення суб'єкта і спільного дієслівного поняття. Зрозуміло, що в такій мові дієслів було б небагато, не більше, ніж способів зв'язку суб'єкта з дієсловом [5, с. 30]. Наслідком цього було б те, що категорія дієслова, зведена до незначної кількості абстрактних дієслів, постала б категорією майже цілком формальною і містила зовсім невелику частину всієї семантики дієслова, а решта була б віднесена до іменного плану, і навіть можлива була б така ситуація, за якої функціонувало би єдине дієслово: для французької мови таким дієсловом, на думку Г. Гійома, могло би бути *être*, а всі інші дієслова перейшли б в ад'єктивованій формі до іменної групи. Але в більшості мов світу, в тому числі в українській та англійській, семантичний план відзначається наявністю тенденції до відносно рівномірного розподілу між двома категоріями – іменною та дієслівною [1, с. 267].

Слід зауважити, що в англійській мові (і українській) наявна певна група дієслів, що у переважній більшості випадків використовуються мовцями без іменного компонента, перебираючи на себе в реченні і семантичне навантаження імені. Глибинне відмінкове значення при таких дієсловах є імпліцитним, – це дієслова користування, що віддзеркалюють усі сфери людської діяльності: виробництво, рух, відпочинок, обслуговування та ін., що вимагають застосування знарядь, приладів, речовин, засобів тощо [20, с. 229;

12, с. 42]. Ця група є відкритою. Лексичне різноманіття таких дієслів зумовлене семантикою можливого правобічного приєднаного (часто імпліцитного) іменного компонента: *to wax* 'вощити', тобто *to polish with wax* 'полірувати воском'. Деякі дієслова цієї групи містять сему *to use* 'використовувати', але, крім неї, ще й сему специфічного впливу та використання іменника-назви: *to tango* = *to dance tango* 'танцювати танго'; *to hymn* = *to sing a hymn* 'співати церковний гімн' (пор. з українською мовою, у якій, на відміну від англійської, не завжди наявне дієслово-відповідник, напр., англ. *to waltz (to dance waltz)* та укр. *вальсувати (танцювати вальс)*, але англ. *to tango* українською тільки описово – *танцювати танго*. На протигагу таким дієсловом у сучасних англійській та українській мовах є дієслова із «широким» значенням, що передбачають обов'язкову наявність експліцитного іменного компонента, але їхня семантика змінюється залежно від семантики імені: *to be* 'бути', *to act* 'чинити, робити', *to give* 'давати', *to have* 'мати', *to make* 'робити', *to move* 'рухати', *to put* 'класти, оцінювати, висловлювати, визначати', *to place* 'уміщувати, класти', *to spend* 'витрачати', *to take* 'брати'. Л. П. Павличенко констатує, що, за матеріалами досліджень, 90,7 % усіх українських та англійських дієслів відображають взаємспрямованість і взаємозв'язок між дієсловом та іменем [Там само, с. 43].

Загалом з певного моменту розвитку в мовах виникає універсальна тенденція до все чіткішого формального й категоричного розмежування імені й дієслова [18], що має безпосереднє відношення до «ноологічного» розмежування часу й простору – є результатом двох мисленневих протилежно-спрямованих операцій: виділення (*discernement*) та включення (*entendement*) [17, с. 27]. Виділення є мисленневим вичленуванням часткового із загального, чому семантика й завдячує спроможністю індивідуалізації: лексика сучасних мов свідчить про надбану людським мисленням здібність виділяти будь-яке поняття з «поля всезагальності» [5, с. 115]. У розвинених мовах за процесом виділенням автоматично йде зворотний процес [24, с. 36; 25, с. 62], а саме: абстраговане із загального в часткове повертається у всезагальне, при цьому ці два способи осмислення універсуму, що не одноразово намагалися дослідити філософи ще з часів античності, «суть простір і час» [14, с. 23]. Цей процес не є антивиділенням, спрямованим на стирання індивідуалізації, а є процесом категоризації, скерованим на пробудження в мисленні найбільш загальної, не прив'язаної до часткового, класифікації, що набуває вигляду частин мови. На підставі цього можна вважати, що «дієслово – це слово, включення якого завершується в часі, а ім'я – це слово, включення якого завершується поза часом – у просторі (де простором є все те, що не є часом)» [5, с. 115].

Теорія відмінкової граматики розглядає категорії дієслова та імені поза лінгвофілософським трактуванням їхньої природи, враховуючи тільки обмеження, що накладаються ними на функціонування глибинних відмінків. До додаткових фактів належить встановлення

обмеженої кількості імен та дієслів, здатних вступати в ці відношення, а також будь-які додаткові узагальнення, які можна сформулювати в термінах таких класифікацій [19, с. 37].

За цим підходом, для кожного окремого відмінка припустимим постає його втілення як складної сутності (однорідної іменної групи), але будь-яке відмінкове відношення може зустрічатися в семантично простому реченні тільки один раз. Тому коли певна відмінкова форма з'являється в поверхневій структурі більш ніж один раз (у різних іменних групах), то це два і більше глибинних відмінки або речення є семантично складним. Так, Ч. Філлмор наводить німецьке *lehren* 'вчити, викладати', що «керує двома акузативами», тому дає підстави припускати, що в глибинній структурі два його «додатки» розрізняються за відмінками. Підтвердженням є той факт, що досить часто в німецькій мові можна знайти аналогічні випадки розмежування відмінків, напр., пасивні речення типу (1) *Das wurde mir gelehrt* 'Це мені викладалося' [Там само, с. 400].

Дієслово, за концепцією відмінкової граматики, бере участь у створенні пропозиції (P) – набору відношень між дієсловами та іменами (або підрядними частинами, якщо такі є), без інформації про час (встановлюваної окремо від того, що називаємо модальністю (M)), яку формує модальність речення (заперечення, час, спосіб і вид). Дж. Лайонз вважає, що з усім реченням безпосередньо пов'язані тільки заперечення, час і спосіб, а вид є ознакою дієслова [11, с. 218, 223]. Натомість Ч. Філлмор зауважує, що конкретна природа модального складника для визначення глибинних відмінкових відношень не має вирішального значення. Учений припускає, що деякі відмінки повинні прямо співвідноситися із модальними складниками так само, як деякі інші співвідносяться із власне-пропозицією, напр., низка обставин часу: *carefully* 'обережно', *easily* 'легко', *unfortunately* 'на жаль', *willingly* 'із задоволенням', тому що вони вводяться в речення з головної частини внаслідок трансформації [19, с. 35].

Важливим є те, що дієслова в межах відмінкової граматики класифікуються за кількістю й типами відмінкових відношень, у які вони вступають, хоча така класифікація є досить складною не тільки через значну кількість структур з відмінками, але й через здатність багатьох дієслів виступати більш ніж в одному відмінковому відношенні – сполучатися з кількома різними глибинними відмінками в різних комбінаціях (аналогічно до того, як на поверхневому рівні можливе повне або часткове заповнення валентних гнізд залежно від контексту, в якому те чи інше дієслово функціонує) [8, с. 110–111], що дозволяє не виділяти в дієслова кілька значень, а говорити про можливі для нього відмінкові рамки: (2) *The fisherman is drying out the net* 'Рибалка сушить сітку' + [__O + A]; (3) *The net is drying out* 'Сітка сушиться' + [__O]. Речення (2) і (3) відображають особливість значної кількості англійських дієслів, не змінюючи своєї форми, функціонувати і як V_{tr} (приклад (2)), і як нетранзитивні (приклад (3)). Збіг таких форм в англійській мові є випадковим:

отождження перехідного і неперехідного *to drying* (*out*) виправданий настільки, наскільки семантична характеристика дієслова не змінюється в таких випадках їхнього вживання. Тому в усіх мовах, у яких можливе таке явище, доречною є реалізація факультативних відмінків, чия наявність або відсутність обов'язково позначається на дієслові [19, с. 49]. За умови, що в дієслів типу + [__O (A)] поява А (де А – агентив, а О – об'єктив) зумовлює не таку форму, яка була б за відсутності цього відмінка (перехідність / неперехідність), або за відсутності А потрібен певний додатковий елемент (напр., «зворотний» -*ся*), зокрема в українській мові, що є надлишковим за експліцитного А, такі факти слід описувати за допомогою трансформацій.

Для класифікації дієслів за їхнім оточенням має значення не тільки набір відмінків у складі пропозиції. Оскільки один з відмінків може бути реалізований у вигляді S (за допомогою підрядної частини складнопідрядного речення), дієслова можна класифікувати за типом вияву цієї відмінкової позиції: такі, що передбачають тільки іменну групу в ролі глибинного відмінка (а саме – об'єктива (O)), і ті, що можуть утворювати пропозицію з підрядною частиною (S) у функції глибинного відмінка. Останнє характерно для віддієслівних компонентів *true* 'правда, що', *interesting* 'цікаво, що' і под., для яких рамкова ознака (відмінкове оточення) має вигляд + [__S], для дієслів типу *to say* 'сказати', *to predict* 'передбачувати' відмінкове оточення постає іншим: + [__S + A], а дієслова *to force* 'примушувати', *to persuade* 'переконувати' виступають в іншій відмінковій рамці: + [__S + D + A] (де D (датив) у більшості випадків позначає істоту, яка зазнає певного впливу або є носієм певного стану) тощо.

Слід зауважити, що в граматиках, які ґрунтуються на різниці між «підметом» і «додатком» (напр., англійська), опис підрядної частини як реалізації категорії NP (іменної групи) у вигляді *it + S* (*me, who S*) (речення з формальним підметом) має гарантувати, що таке розгортання іменної групи наявне тільки в

позиції підмета при V_{tr} та в позиції додатка (прямого або непрямого) при нетранзитивному, хоча цих ускладнень можна уникнути, якщо обмежити використання підрядної частини S відмінковим елементом O.

Отже, граматичні категорії дієслова й імені є визначальними компонентами у вираженні **об'єкта** (істоти / неістоти, на яку спрямовано дію, процес або стан, позначені дієсловом), а від специфіки їхньої взаємодії залежить його семантичний **вияв** (власне-об'єктна, об'єктно-інструментальна, об'єктно-адресатна або об'єктно-локативна семантика) і вибір ядерних / периферійних засобів презентації. Ці категорії формують пропозицію речення, при цьому частина дієслів англійської мови може функціонувати як V_{tr} та нетранзитивні без зміни граматичної форми на поверхневому рівні, на відміну від українських дієслів, яким потрібні додаткові елементи (постфікс -*ся* тощо), а також врахування принципів імплікації певних семантичних ролей. Відмінкове значення, тобто іменна група, що є виразником певного глибинного відмінка, при деяких дієсловах української та англійської мов можуть бути імпліцитним. У цьому разі українська мова не завжди має дієслова-відповідники до таких лексем англійської мови. В обох мовах дієслова можуть класифікуватися за типом відмінкового відношення, наявністю / відсутністю підрядної частини у функції відмінка.

Отримані результати репрезентують особливості реалізації глибинних об'єктних відмінків на поверхневому рівні, а також специфіку організації конструкцій поверхневого рівня сучасного англійського речення у зіставленні з українським, зокрема конструкцій з орудним відмінком на поверхневому рівні в українській та їх відповідників – форм загального відмінка (переважно з прийменником) – в англійській мові як репрезентантів глибинної об'єктної семантики, і можуть бути використані для подальшого зіставного аналізу взаємодії глибинних і поверхневих структур зі значенням об'єкта на матеріалі обох мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев Н. Д. Статистико-комбинаторные методы в теоретическом и прикладном языковедении [Текст] / Н. Д. Андреев. – Л. : Наука, 1967. – 403 с.
2. Андреев Н. Д. Структурно-вероятностная типология отношений между семантикой слова и его грамматическими категориями [Текст] / Н. Д. Андреев // Типология грамматических категорий: Мещаниновские чтения. – М. : Наука, 1975. – С. 54–66.
3. Бондарко А. В. Субъектно-предикатно-объектные ситуации [Текст] / А. В. Бондарко // Теория функциональной грамматики: Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность. – СПб. : Наука, 1992. – С. 29–71.
4. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови [Текст] / І. Р. Вихованець. – К. : Наукова думка, 1992. – 224 с.
5. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. Сборник неизданных текстов, подготовленный под руководством и с предисловием Рока Валена [Текст] / Г. Гийом; [пер. с фр. Л. М. Скредлиной] / общ. ред., послесл. и коммент. Л. М. Скредлиной. Изд. 2-е, испр. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 224 с.
6. Загнитко А. А. Соотношение формально-грамматического и семантического содержания в категории рода имен существительных (на материале современного украинского литературного языка) [Текст] / А. А. Загнитко : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук. – Киев, 1987. – 18 с.
7. Касевич В. Б. Субъектность и объектность: проблемы семантики [Текст] / В. Б. Касевич // Теория функциональной грамматики: Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность. – СПб. : Наука, 1992. – С. 5–29.
8. Кацнельсон С. Д. Заметки о падежной теории Ч. Филлмора [Текст] / С. Д. Кацнельсон // Вопросы языкознания. – 1988. – № 1. – С. 110–117.
9. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика [Текст] / И. М. Кобозева. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 352 с. (Новый лингвистический учебник.)
10. Коськина Е. В. Образно-ассоциативный и прагматилистический потенциал семантических категорий «пространство», «субъект», «объект», «инструмент» [Текст] / Е. В. Коськина : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук. – Омск, 2004. – 19 с.

11. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику [Текст] / Дж. Лайонз. – М. : Прогресс, 1978. – 544 с.
12. Павличенко Л. П. Типы словарных дефиниций отыменного конвертированного глагола [Текст] / Л. П. Павличенко // Коммуникативно-семантические особенности английской лексики : межвузовский сборник научных трудов ОГПИ им. А. М. Горького. – Омск : Изд-во ОГПИ им. А. М. Горького, 1988. – С. 35–44.
13. Русанівський В. М. Дієслово [Текст] / В. М. Русанівський // Сучасна українська літературна мова. Морфологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1969. – С. 296–429.
14. Соколов В. В. Европейская философия XV-XVII веков [Текст] / В. В. Соколов. – М. : Высш. шк., 1996. – 400 с.
15. Bates E., MacWhinney, B. Functionalism and the Competition Model [Text] / E. Bates, B. MacWhinney // MacWhinney B., Bates E. (eds). The Cross-Linguistic Study of Sentence Processing. – Cambridge : Cambridge University Press, 1989. – P. 3–73.
16. Brugman C. M. The Story of 'Over' [Text] / C. M. Brugman : Polysemy, Semantics and the Structure of the Lexicon. – New York : Garland, 1988. – 314 p.
17. Bruner J. S. Acts of Meaning [Text] / J. S. Bruner. – Cambridge : Cambridge (Mass.), 1990. – 268 p.
18. Dowty D. Word Meaning and Montague Grammar [Text] / D. Dowty. – Dordrecht : Reidel, 1979. – 229 p.
19. Fillmore Ch. The case for case [Text] / Ch. Fillmore // Universals in Linguistic Theory / E. Bach and R. T. Harms (eds.). – New York : Holt et al. – Reinehart, 1968. – P. 1–88.
20. Gazdar G. Pragmatics: Implicature, presupposition and logical form [Text] / G. Gazdar. – New York : Acad. Press, 1979. – 512 p.
21. Hawkins B. W. The Natural Category MEDIUM An Alternative to Selection Restrictions and Similar Constructs [Text] / B. W. Hawkins // Rudzka-Ostyn B. (ed.). Topics in Cognitive Linguistics. – Amsterdam : Benjamins, 1988. – P. 231-270.
22. Isenberg H. Das direkte Objekt im Span ischen [Text] / H. Isenberg // Studia grammatical. – Berlin : Akademie Verlag., 1968. – S. 73-94.
23. Keenan E. Some universals of passive in relational grammar [Text] / E. Keenan // Papers from Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society, 1975. – P. 340-352.
24. Kittay E., Lehrer, A. Semantic Field and the Structure of Metaphor [Text] / E. Kittay, A. Lehrer // Studies in Language. – Vol. 5. – 1981. – P. 31–63.
25. Klum A. Verbe et adverbe [Text] / A. Klum. – Stockholm : University of Stockholm Press, 1961. – 318 s.
26. Nida E. A. Componential Analysis of Meaning [Text] / E. A. Nida. – Mouton : The Hague, 1975. – 216 p.